

Riitta Granfelt, dosentti, Helsingin yliopisto
s-posti: riitta.granfelt@a-klinikka.fi, p. 050-5 333 904

Häpeä ja kunnia naisvangin ja nuoren miesvangin elämässä

Alustus perustuu Järvenpään sosiaalisairaalan tutkimusyksikössä tekemääni kahteen tutkimukseen, joista ensimmäinen *“Oppisin elämään riippuvuuteni kanssa”*: Tutkimus naisvankien päihdekuntoutuksesta Vanajan vankilassa on etnografinen tutkimus, jonka olen tehnyt pääosin Vanajan avovankilassa osallistumalla päihdekuntoutukseen ja muihinkin vankilan toimintoihin sekä haastattelemalla Hämeenlinnan (suljetussa) vankilassa kuntouttavaa työtä tekeviä työntekijöitä. Tutkimus on julkaistu Rikosseuraamusviraston toimesta vuonna 2007.

Toinen tutkimus on juuri valmistunut Keravan vankilan nuorten vankien kuntoutukseen kohdistuva kehittämistutkimus, joka perustuu vankilan työntekijöiden, vankien ja kuntouttavasta ohjelmasta vapautuneiden vankien haastatteluihin sekä pienimuotoiseen havainnointiaineistoon. Tutkimus on nimeltään *“Osalliseksi omaan elämään – Keravan vankilan WOP-ohjelma nuoren vangin tukena”*. Tutkimus julkaistaan kuluvan vuoden aikana.

Keskityn alustuksessani ensinnäkin kuvaamaan vankilaa kuntouttavan toiminnan ristiriitaisena ympäristönä, joka asettaa huomattavan suuret vaatimukset aliresursoidulle henkilökunnalle. Toiseksi nostan esille erityisen vaikeassa asemassa olevia vankiryhmiä, joista yksi on vakavasti mielenterveysongelmaiset ja toinen laaja-alaisesti syrjäytyneet huumeriippuvaiset rikoksenuusijat. Kolmanneksi tuon esiin sekä naisten avolaitoksessa että nuorten miesvankien kuntouttavilla osastoilla toteutuvia vangin kunnioittamiseen perustuvia työskentelytapoja sekä kuntoutuksen että vapautteen valmentavan toiminnan ja jälkihuollon näkökulmasta.

Molemmat tutkimukset ovat aineistolähtöisiä, työntekijöiden ja vankien kokemuksille rakentuvia ja niiden tavoitteena on ollut tuottaa realistisesti käytäntöön sovellettavissa olevaa tietoa naisvankien ja nuorten vankien kuntoutuksen kehittämiseen. Tutkimusten ja myös alustuksen keskeisiä käsitteitä ovat arvostava tila, traumaattinen kokemus ja osallisuus.